

Nieuwe wind in Zuid Amerika

Brazilië en Argentinië maken werk van economische en politieke unie

DOOR INEKE HOLTWIJK

'Eenheid moet economische groei mogelijk maken'

Brazilië en Argentinië willen nauw samenwerken, naar voorbeeld van de EU. Zo streven ze naar een gemeenschappelijke munt, een parlement en ondersteuning van armere broeders op hun continent. Maar de VS hebben gemengde gevoelens bij de toenadering.

Brazilië en Argentinië willen tempo maken met hun regionale integratie. Afgelopen week werden plannen bekend gemaakt voor een permanente geschillencommissie, een gemeenschappelijk parlement en een monetaire unie, de opstap naar een gemeenschappelijke munt. En naar voorbeeld van de Europese Unie willen de twee naties hulp gaan geven aan de arme broeders in hun blok.

De Braziliaanse president Lula da Silva heeft zijn Amerikaanse ambtgenoot Bush vorige week vrijdag tijdens een bezoek aan het Witte Huis hulp gevraagd bij de regionale integratie. Maar in Washington heeft men gemengde gevoelens over Mercosur, zoals de gemeenschappelijke markt van Brazilië, Argentinië, Paraguay en Uruguay heet. Chili en Bolivia zijn geassocieerde leden; zij doen gedeeltelijk mee.

De Amerikanen hebben hun eigen agenda voor Zuid-Amerika: een overkoepelend vrijhandelsakkoord dat over twee jaar door alle landen getekend zou moeten zijn. Mexico beet het spits af. Chili tekende vorige maand. En Colombia, Washingtons trouwste partner in de regio, maakt zich op om de volgende te zijn.

Brazilië en Argentinië wijzen Nafta, zoals dat akkoord heet, niet af maar denken als cluster sterker in de reeds lopende onderhandelingen te staan. Brazilië, dat zijn export stormachtig ziet groeien, heeft nooit haast gehad met Nafta. Dat er nog steeds onderhandeld wordt over Nafta is vooral omdat de Argentijnen dat willen. De Brazilianen zijn bang dat hun industrie nog onvoldoende is gemoderniseerd om op een werkelijk vrije markt de concurrentie met de Amerikaanse aan te kunnen.

Brazilië is vanwege zijn omvang de natuurlijke leider in de regio. Maar soevereiniteit, non-interventie en een zekere onafhankelijkheid jegens de Verenigde Staten zijn altijd de basis geweest van het buitenlandbeleid.

De Brazilianen hebben de Mercosur sinds het begin vooral gezien als een politiek-strategische alliantie die hun eigen land meer invloed in de regio, betere handelsvoorwaarden en onafhankelijkheid daarbuiten moet bezorgen. Op de middellange termijn hebben de Brazilianen een zuid-Atlantisch netwerk met Zuid-Afrika, India en ook China voor ogen.

Men is er echter van overtuigd geraakt dat Mercosur ook belangrijk is voor de stabiliteit in de regio. En stabiliteit is een voorwaarde voor economische groei. Of zoals Lula vorige week tijdens een bijeenkomst van de Mercosur-presidenten zei: 'De eenheid zal ons de kans geven opnieuw economisch te groeien, de ongelijkheid te bestrijden, democratie te verdiepen en onze soevereiniteit in de wereld garanderen.'

In Argentinië was de animo voor Mercosur altijd geringer. Argentinië had zelf leidersaspiraties en heeft daarom Braziliaanse initiatieven gewantrouwd. Het bondgenootschap met Washington was onder meer bedoeld om tegenwicht te bieden aan de macht van Brazilië. Ex-president Menem sprak destijds zelfs van een 'vleselijke gemeenschap' met de VS en wenste een NAVO-lidmaatschap. Maar het heeft het land weinig opgeleverd,

vindt men in Buenos Aires. Het grootste pijnpunt is het failliet van het land anderhalf jaar geleden; ook de Verenigde Staten, een belangrijke stem in het Internationaal Monetair Fonds, hebben de Argentijnen toen laten zitten.

Maar nu waait er een nieuwe wind op het continent. Voor het eerst sinds de oprichting van Mercosur hebben Brazilië en Argentinië linkse presidenten die sceptisch staan tegenover de Verenigde Staten en het neoliberalisme.

Niet voor niets ging de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, twee weken geleden na de bijeenkomst van de Organisatie van Amerikaanse Staten in Chili nog even langs in Buenos Aires. Om persoonlijk kennis te maken met Nestor Kirchner, de nieuwe president, heette het. Maar in Brazilië was de lezing anders: de Amerikaanse minister wil de Argentijnen paaien en wenst dat zij voorrang geven aan Nafta boven de Mercosur.

De Mercosur bestaat als douane-unie sinds 1994. Na eerst een sterk toegenomen bilaterale handel raakte in 1997 de klad erin. Het begon met de Aziatische crisis en recessie. De Braziliaanse mega-devaluatie in 1999 leek de nekslag. De Braziliaanse goederen waren opeens veertig procent goedkoper en stroomden Argentinië binnen. De stemming werd grimmig. Argentijnse ondernemers eisten sancties tegen de tientallen bedrijven die verkasten naar het goedkopere buurland dat bovendien nog een vestigingssubsidie bood. Argentinië kwam met quota en bureaucratische rompslomp. Het resultaat was dat geen zak suiker of T-shirt uit Brazilië meer het land in kwam.

De crisis in Argentinië in 2002 was een nieuw dieptepunt, vooral voor de bilaterale handel. Het betekende een enorme strop voor veel Braziliaanse bedrijven en de export naar het buurland is sindsdien gehalveerd. Andersom zakte de export van Argentinië naar Brazilië met een kwart. Maar de crisis gaf Brazilië ook de kans het voor Argentinië op te nemen. Tegenwoordig leent Brazilië zelfs geld aan Argentinië